

נאה דורש

פנינים ממיטב המגידים בהוצאת "יפה נוף"

פחד המלאכים ושלות הגדונים

ומלאכים יחפזו וחיל ורעדה יאחזו ויאמרו הנה יום הדין

בהגיע ימי הדין - אומר רבי אמנון ממגנצא זצ"ל - המלאכים בשמים פוחדים ורועדים, מאימת הדין - "חיל ורעדה יאחזו!"
נשאלת השאלה: מה יש למלאכים לפחד, הרי הם לא חסאו, אין להם בחירה והם אינם עומדים למשפט?
כשלמדתי בישיבה בגאולה, היה ליד בנין הישיבה בית נטוש גבה מאד של בית חרשת תנובה. כיום הפכו את המקום למרפז מסחרי, אבל אז הוא היה ידוע כבית חרשת.

על גג הבנין הגבוה לא היה מעקה. איך משאירים בנין גבוה בלי מעקה? התשובה פשוטה: אף אחד לא יכול היה לעלות לגג, משום שפתח הגג היה סלם ומעליו היתה דלת עם בריח גדול ומנעול כבד, ולאיש לא היה את המפתח. כשבין כה וכה לא יכולים לעלות לגג, לא דואגים למעקה. והנה הגיעה מלחמת ששת הימים. בירושלים התעופפו פגזים, ירדנו למקלט והיה פחד גדול. אבל לא כלם פחדו. היו כאלו שרצו לעלות לראות את הפדורים שורקים מעליהם ואיך עפים הפגזים. היו גם כאלו אנשים... האנשים הללו עזבו את המקלט, טפסו על הסלם של בית החרשת, וכשראו מנעול שברו אותו ועלו לגג. אחד מהישיבה חזר משם בלי אצבע, אבל להם זה לא היה משנה...

מאותו יום נשאר הגג פתוח, ואז קרה אסון: ילד קטן טפס בבנין הנטוש ועלה על הגג. היה לו כדור, וכשראה מגרש גדול התחיל לשחק. הוא התחיל לרדף אחרי הפדור, הפדור ברח והוא רץ אחריו. הפדור כבר הגיע לקצה הגג - והילד אחריו!

ממול עמדו אנשים ונחרדו - ילד משחק על הגג בכדור! פמובן, הם טלפנו מיד למכבי אש, אבל עד שמכבי האש יגיעו, כבר יפל הפדור למטה והילד אחריו. מה עושים? עמדו ולקחו מגבות, כרים, מזרנים והניחו ליד הקצה של הגג. אם תהיה נפילה, שתהיה לפחות נפילה רכה. הם עקבו אחרי כל תזוזה של הילד, רועדים מפחד, אבל הילד לא יודע באיזו סכנה הוא נמצא וממשיך לרדף אחרי הפדור.

למה הם רעדו? מדבר בבו שלמה או בנכד שלמה? מה יש להם לפחד, אם זה לא קרוב משפחה שלהם?

זו לא שאלה - לראות ילד שנמצא בסכנת מות ויתכן שבעוד כמה שניות לא יהיה בין החיים, והוא חושב שמדבר במשחק - דבר כזה מביא את האנשים הרואים זאת לפחד. הם רואים את הסכנה בעיניהם - והוא לא מבחין. זה פחד פחדים!

זאת התשובה לשאלה ששאלנו: מה יש למלאכים לפחד? - המלאכים רואים איך אנחנו עוברים את ראש השנה. אנחנו חושבים שזה תאריך בלוח, שזה חג ואוכלים בו תפוח בדבש, ולא מודעים לעצמת הסכנה. אבל המלאכים רואים את הסכנה, הם רואים מי בקצו ומי לא בקצו, והם רואים איך אנחנו עוברים בלי פחד את 'כבדקרת רועה עדרו'. תופס אותם פחד לראות אותנו!

על ראש השנה כתוב: "הנה היום בא בער פתנור" (מלאכי ג, יט) - ראש השנה נקרא יום בווער כמו פתנור!

בספר "חכמת המצפון" מובא המעשה הבא:

בחוף לארץ ישנם בתי העשויים מעץ. בית מעץ הוא בית יפה מאד. צימר מעץ להשכרה עולה יותר ביקר מצימר רגיל. רק שיש לבתי העץ חסרון אחד - אם חס ושלום פורצת דלקה באמצע הלילה, כל הבית עולה בלהבות ברגע אחד.

פעם הגעתי לחיפה, לנחום אבליים, בבית בן שלש קומות שעשוי מעץ. בעל הבית ספר לי שאת הבית יבא מהולנד מפרק בתוך אניה, וכאן שכר נגר שיחבר את כלו. הבית היה יפה מאד, אבל

במסדרונות היו מטפים לכבוי אש. בית פרטי עם מטפים לכבוי אש מפחד השרפות!

ובכן, בעירה קטנה אחת - כותב המחבר - פרצה שרפה באמצע הלילה, באפן פתאומי. האבא והאמא, הילדים, הילדות - כלם ברחו מהבית כל עוד נפשם בם. הם אפילו לא הספיקו להתלבש כמו שצריך. ככה, בפנימה ובנעלי בית, ברחו החוצה. הבית עולה בלהבות תוך כמה דקות. כשיצאו החוצה פתאום נזכרו ששכחו בבית ילדה קטנה... "איך לא שמנו לב? איך לא הרגשנו?" קראו בבהלה. התברר כי מרב שכל אחד דאג לעורו, לבשרו ולחיו, לא נתנו לבם לאותה ילדה קטנה שנשארה בתוך הלהבות.

האב החליט לנסות להצילה. בחרוף נפש, תוך סכון חייו, נכנס דרך הדלת הראשית, אף נאלץ לצאת מיד, עם כויות רציניות. פקוח נפש! אי אפשר להכנס!

האם עשתה סובב מסביב לבית ולפתע היא רואה חלון, חלון קטן שמיעד לאורו. אדם מבגר לא יכול להכנס מהפתח הזה אל תוך הבית. אבל ילדה קטנה, שהיא כל כך רזה וכל כך דקיקה, אם תתקרב לחלון אולי יוכלו למשוך אותה החוצה.

בשאר החלונות היו סורגים. בלתי אפשרי לפרץ אותם. עמדה האם בחלון הקטן והסתכלה אל תוך החדר. החדר היה מואר מהאש, והנה היא רואה שליד החלון, במרחק של פסיעה ממש, עומדת משה, ובמטה שנה חנה'לה הקטנה שנה מתוקה ועמקה.

התחילה אמא לזעק צעקות נוראות: "חנה'לה שלי, תפתחי עיניים! יש אש! שרפה! קומי!"

מרב שאלה פתחה חנה'לה את העיניים, הסתכלה בחלון, ראתה את אמא'לה צועקת וצורחת ואמרה: "אמא'לה, אני כל כך עייפה. עכשיו אמצע הלילה, תני לי עוד טיפ-טיפה לישון, טיפ-טיפה תני לי לישון" - ועצמה את העיניים...

אמא רואה שהאש כבר נתפסת בשלחן ובכסאות ומתקרבת למטה, ומתחילה לזעק צעקות יותר חזקות: "חנה'לה, קומי!! את רוצה לישון? תשני אחרי שאני אוציא אותך, תשני אפילו יומים - אבל הרגע זה מסכן! האש הולכת ומתקרבת!!"

וחנה'לה פוסקת בפעם השניה את עיניה הקטנות, מביטה בחלון, רואה את אמא צועקת ואומרת: "אמא'לה, שמעתי את הצעקות, שמעתי. אבל הרגע אני כל כך עייפה. עוד טיפ-טיפה, ממש טיפ-טיפה אני רוצה לישון". וכבר נעצמו לה העיניים.

רואה אמא שהאש כבר נתפסת בארון הבגדים שליד המטה, וצועקת צעקה שלישית ואחרונה: "חנה'לה, קומי!! אני לא מבקשת ממך ללכת מאה קילומטר בלילה. זה באמת קשה. אני לא מבקשת ללכת מאה מטר ואפילו לא מטר אחד. מה כן אני מבקשת ממך? פסיעה אחת! ואם את לא תעשי את הפסיעה הזו, לא תעזרנה הצעקות והשאלות שלי. את תיבט לעשות עכשיו את הפסיעה כדי להציל את החיים שלך!"

ובפעם שלישית קורה בדיוק אותו דבר: חנה'לה פוסקת את עיניה הקטנות, רואה איך אמא צועקת ומבקשת פסיעה אחת, ועונה בשלוה: "אמא'לה שמעתי את הצעקות, אבל הרגע אני רוצה עוד טיפ-טיפה לישון..."

מה קרה לחנה'לה? אני לא רוצה להגיד לכם מה קרה, אבל אתם יכולים להבין לבד... רק אפון לכם רמז: אתם יודעים מתי חנה'לה כן רצתה לקום? כשהיא הרגישה את עצמת הלהבות. אף כשהיא רצתה לקום היה כבר מאוחר...

אומר הנביא: "הנה היום בא בער פתנור" (מלאכי ג, יט), ולאף אחד אין בשוה!

אתמול בבקר התעוררתי בארבע וחצי לפנות בקר. השופר...

הסליחות... עורו ישנים משנתכם! והאדם אומר: שמעתי את הצעקות, שמעתי את הצפירות, שמעתי את השופר - אבל הרגע אני רוצה עוד טיפ-טפה לישון...
כשתגענה חס ושלום הלהבות, זה כבר יהיה מאחר... מה מבקשים מאתנו? להשתנות? להפוך למלאכים? מבקשים מאתנו רק צעד אחד קדימה!

(רבי מאיר צימרוט שליט"א)

לא לצאת עם כיסים ריקים...

אבינו מלכנו נא אל תשיבנו ריקם מלפניך

בתפילות הימים הנוראים - ראש השנה, עשרת ימי תשובה ויום כפור - ששאינו בתפלת 'נעילה', כשאמר תפלת 'אבינו מלכנו' בצבור, ישנן מספר בקשות הנאמרות בקול על ידי השליח צבור והצבור חוזר עליהם. כמדמה שמכל הבקשות, הבקשה הנאמרת על ידי הצבור בהתרגשות הרבה ביותר היא: "אבינו מלכנו שלח רפואה לחולי עמך". כאן בוקעות מעמק הלב התחנה והבקשה שיחוס השי"ת וירחם על כל חולי עמו ישראל.

אך אני עצמי, כל שנה מתרגש מחדש מבקשה אחרת הנאמרת לאחר מכן: "אבינו מלכנו נא אל תשיבנו ריקם מלפניך". נתבונן מה שמון במלים מפלאות אלו.

נציר לעצמנו מקום שמחלקים בו יהלומים ושאר אוצרות יקרי ערך. למרות שהאוצרות גדולים ויקרים, לא בהכרח שכל הנכנס לשם יצא עמוס באוצרות. בהחלט יתכן שאדם חסר דעת יכנס לאותו מקום ויצא משם כשכיסיו ריקים...

מתקופה זו של הימים הנוראים, שתחלתה בראש חודש אלול וסופה בשמיני עצרת, נתן לצאת עם אוצרות גדולים של תורה, יראת שמים וכל מילי דמיטב. יצאנו הקב"ה שאכן נדע להשתמש במים אלו בצורה הראויה, כי בהחלט חיימת האפשרות שאדם יכנס לתוך הימים הללו כשהוא 'רועש וגועש'. הוא יתלהב, יצעק, יתפלל ואף ישיר... ואחרי הכל יצא כשאמומה לא נשארה בידו...

עלינו להשתדל מאד, אפוא, לצאת עם קנין רוחני כלשהו בידינו. 'תשובה' פרושה השתנות אמיתית. זוהי עבודה לא קלה הדורשת הכנה מרבה.

(רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל)

על חיינו המסורים בידיך

זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים, וכתבנו בספר החיים למענה אלקים חיים

הנס הגדול שלנו

בתפילות הימים הנוראים הננו חוזרים ומבקשים חיים: "זכרנו לחיים, כתבנו בספר החיים", "זכר יצוריו לחיים ברחמים", "וכתב לחיים טובים", "בספר חיים נזכר ונכתב לפניך לחיים טובים".

הבה ונתבונן: כלום באמת ראויים אנו לכך שה' יתן לנו חיים? הנה על המשנה באבות (ג. י): "רבי דוסא בן הרכינס אומר: שנה של שחרית, ונין של צהריים, ושיחת הילדים... מוציאים את האדם מן העולם" המשיל רבנו יונה משל:

אדם עשיר ירד מנכסיו עד שהגיע לכדי פשיטת רגל מחלשת. המצב בבית הפך להיות בלתי נסבל, בכי רע. הילדים מבקשים לחם - ואין! בעלי חובות מדפקים לגבות חובם, ובחלל הבית נשמעות צעקות, גופים, אימים, יומם ולילה.

כמה מידידיו יעצו לו לפנות למלך, שהנו רחום וחנון, טוב לב מאין כדגמתו, שבדאי ישמח לעזר לו ולעמד לימינו בעת צרה שכזו. דא עקא, קשה מאד להגיע אל המלך: יש להשקיע בכך מאמצים מרבים.

אותו אדם אכן השקיע, במשך כמה חודשים, מאמצים מרבים עד שבסופו של דבר מאמציו נשאו פרי והוא הזמן לפגישה עם המלך. עם בואו לפני המלך נפל אפים ארצה והחל לבכות בכי תמרורים, תוך שהוא מגולל באזני המלך את מצבו הקשה מנשוא.

המלך התרגש מאד מן הדברים וצוה להביא שתי שקיות מלאות במטבעות זהב. נתן אותן לאיש ואמר לו: "באחת - שלם את כל חובותיך! סים עם כל הנושים, לבל תשמענה עוד צעקות בביתך! ובשניה - הקם עסק חדש וחזר לימיה הטובים והמאשרים!" האיש היה המומם... לדבר כזה - לא צפה בחלומותיו הנורדים

ביותר... ההתרגשות גאתה בקרבם... השמחה הציפה את כל גופו, תדהמה עצומה אחזה בו.

וכנראה, מרב התרגשות השתבשה עליו דעתו במקצת... הוא החל לרוץ כמו מטרח... עבדי המלך הבחינו שדבר מוזר קורה אתו, והחלו לדלק אחריו... והלה, תוך כדי שהוא ממשיך בריצה, קורא לעברם: "אתם לא תגידו לי מה לעשות עם הכסף! הכסף - שלי הוא! המלך נתן אותו לי! אעשה בו ככל העולה על רוחי"... ותוך כדי הדברים - השליך שקית אחת לתוך בור שופכין גדול שהיה בצד הדרך...

העבדים ראו את מה שעשה והחישו את ריצתם. גם הוא החיש את ריצתו. רק לאחר שהשליך גם את השקית השניה לביב שופכין נוסף נעצר. פנה לעבדי המלך ואמר להם: "כעת, לאחר שעשיתי את מה שאני רציתי לעשות עם הכסף, אתם יכולים לתפס אותי".

וכאן נשאלת השאלה: האם המלך יעניש אותו על מה שעשה? התשובה תלויה, מן הסתם, בבדיקות שיעשו לו, האם באמת השתבשה עליו דעתו או לא, אבל דבר אחד ברור: לבוא פעם נוספת אל המלך, לבכות ולהתחנן לפניו שיעזר פעם נוספת - אין כל סכוי! הדבר פשוט כי המלך לא ישוב ויתן לו אפילו אגורה אחת.

והנמשל, אומר רבנו יונה: הרצון החזק ביותר שקנים אצל כל אדם הוא: לחיות. וכבר אומר הפסוק (איוב, יד): "עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו". אין כל ערך לכסף וזהב לעמת עצם החיים. וכי תהיה לו לאדם איזושהי תועלת אם יעשו לו מצבה שכלה וזהב? האדם מוכן לוותר על הכל, העקר לחיות!

ובאמת בתפלותינו להשי"ת ביום ראש השנה אנו חוזרים ומבקשים, שוב ושוב, חיים. הקדוש ברוך הוא, מלך רחום וחנון, שומע את תחנונותינו ורוצה לתת לנו חיים.

אלא שבאים המסורגים ואומרים: "רבנו של עולם! בשנה שעברה נתת לו חיים! ומה הוא עשה עם הרכוש היקר הזה? את חלקו הראשון הוא סתם בוזז לריק! הוא כלה את זמנו היקר על "שנה של שחרית, ונין של צהריים, ושיחת הילדים", ובחלקו הנוסף הוא עשה עברות... לשם מה לתת לו עוד פעם "חיים" הרי את החיים שקבל הוא השליך לביב של שופכין...

רבנותי! זה פשוט מזעזע. מחריד לחשב באיזו תעוזה מגיע בן אדם, שנה אחר שנה, ומבקש חיים, בה בפעם שאין הוא משתמש אתם בצורה הנכונה והראויה...

יש לנו נס אחד! נס גדול!

המלך שלנו, מלך מלכי המלכים, בוחן ורואה: אם יהודי רוצה לפתח דף חדש, ומקבל על עצמו לנצל בצורה נכונה את הזמן, לחיות חיים אמיתיים - הקב"ה נותן לו את ההזדמנות! הוא נותן לו חיים חדשים כדי שינצל אותם לתכליתם האמתית.

איזה חסד גדול הוא זה! הרי מלך בשר ודם היה "זורק" את מי שהיה מעז לבקש שקית של מטבעות זהב לאחר שאת השקית הראשונה שקבל - השליך לאשפה...

(רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א - דורש טוב)

מעלת חזרת השליח צבור

המשגיח רבי דב יפה זצ"ל, נתן עצה גדולה ליום הדין:

לכל אחד מאתנו יש 'חבילה' שהוא סוחר על פתיו, ולפיכך כשמגיע ראש השנה, בלנו מנצלים את היום הקדוש לתפלות ותחנונים. אך יש לשים לב שלא יצא שכרנו בהפסדנו:

יהודי מסים את תפלת שמונה עשרה, והוא מנצל את הזמן עד תחלת חזרת הש"ץ לאמירת פרקי תהלים ובקשות. החזן מתחיל להתפלל, אך היהודי שלנו ממשיך להיות שקוע בספר התהלים, ואינו יודע כמה הוא מפסיד.

הא"ר הקדוש כותב שמעלתה של חזרת הש"ץ גדולה יותר מתפלת הלחש, מפני ש"הן א-ל כביר לא ימאס תפלת רבים", הקב"ה לא מואס בתפלת הרבים, ויתמיד היא מתקבלת בציון!

למה לו לומר תהלים דוקא באותה שעה? הרי שערי התפלה פתוחים במשך כל היום, ויש בידו לומר תהלים לאחר התפלה ואז לבקש את בקשותיו בנחת, וכמו כן לבקש בעת פתיחת ההיכל, שהיא שעת רצון, בה נפתחים כל שערי הרחמים.

לפיכך על האדם להיות חכם, ולא להפסיד את חזרת הש"ץ שמעלתה רבה ועצומה.

(רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך)